

Tartu Ülikool
Sotsiaalteaduste valdkond
Haridusteaduste instituut

Kristiina Hingla

Piret Vijar

LASTEAIÄÕPETAJATE KOGEMUSED LOODUSLIKE VAHENDITE KASUTAMISE
KOHTA MÄNGUOSKUSTE ARENDAMISEKS KOOLIEELSES EAS

Bakalaureusetöö

Juhendaja: Kaire Jõgi, loodusteaduste didaktika nooremlektor

Tartu 2026

Kokkuvõte

Lasteaiaõpetajate kogemused looduslike vahendite kasutamise kohta mänguoskuste arendamiseks koolieelses eas

Laste mänguoskuste arengut koolieelses eas mõjutavad olulisel määral keskkond ja kasutatavad vahendid, sealhulgas looduslikud materjalid. Käesoleva uurimustöö eesmärgiks oli välja selgitada lasteaiaõpetajate kogemused looduslike vahendite kasutamise kohta mänguoskuste arendamiseks koolieelses eas. Andmete kogumiseks kasutati veebipõhist küsimustikku millele vastas 52 õpetajat. Tulemused näitasid, et looduslike vahendeid kasutatakse peamiselt vabamängus ning konstruktsiooni-, sensorsetes ja kunstilistes loovtegevustes. Õpetajate hinnangul toetavad looduslikud vahendid eelkõige laste loovust, kujutlusvõimet ja katsetamisjulgust. Samas selgus, et looduslike vahendite kasutamist mõjutavad materjalide kättesaadavus, ilmastikutingimused ning ohutusega seotud küsimused.

Võtmesõnad: looduslikud vahendid, õpetajate kogemused, mänguoskused, koolieelne iga

Abstract

Preschool Teachers' Experiences with the Use of Natural Materials for Developing Play Skills in Early Childhood Education

The development of children's play skills during the preschool years is significantly influenced by the environment and the materials used, including natural materials. The aim of this study was to investigate preschool teachers' experiences using natural materials to develop play skills in preschool-aged children. Data were collected using an online questionnaire, which was completed by 52 teachers. The results showed that natural materials are primarily used in free play and in construction, sensory, and artistic creative activities. According to the teachers, natural materials primarily support children's creativity, imagination, and willingness to experiment. At the same time, it became clear that the use of natural materials is influenced by the availability of materials, weather conditions, and safety concerns.

Keywords: natural materials, teachers' experiences, play skills, preschool age

SISUKORD

Sissejuhatus	4
1. Looduslike vahendite roll mänguoskuste arengus.....	6
2. Lasteaiaõpetajate roll mänguoskuste arendamisel.....	8
2.1 Uurimisprobleem, eesmärk ja uurimisküsimused.....	9
3. Metoodika.....	10
3.1 Valim	10
3.2 Andmete kogumine ja mõõtevahend	11
3.3 Andmeanalüüs	13
4. Tulemused	13
5. Arutelu.....	18
Piirangud ja soovitused.....	20
Tänu sõnad	20
Autorluse kinnitus	20
Kasutatud kirjandus	22
Lisad	
Lisa 1. Valimi andmed	
Lisa 2. Küsimustik	

Sissejuhatus

Koolieelses eas on mäng lapse arengu keskne ja loomulik tegevus, mille kaudu toetatakse nii kognitiivsete, sotsiaalsete kui ka emotsionaalsete oskuste kujunemist (Vygotsky, 1978; Piaget, 1951; Bodrova & Leong, 2007). Mäng võimaldab lapsel väljendada ideid ja tundeid, arendada suhtlemist, lahendada probleeme ning omandada teadmisi ümbritseva kohta, mis omakorda toetab lapse arengut igapäevaelus ja õppeprotsessis (Niilo & Kikas, 2008; Sproule et al., 2019). Sproule jt (2019) rõhutavad, et mängul on oluline roll laste õppimises ja arengus ning see toetab positiivselt nende sotsiaalseid ja kognitiivseid arengut.

Alushariduse riiklik õppekava (2025) annab mängule ja mänguoskusele selgelt määratletud suuna, kus mäng ei ole käsitletav üksnes lapse vaba aja veetmise vormina, vaid teadlikult kavandatud ja eesmärgistatud tegevusena, mille kaudu toetatakse lapse sotsiaalset, kognitiivset ja emotsionaalset arengut. Kaasaaegsete õppemeetodite ja -keskkondade arenguga seoses on kasvanud huvi looduslike vahendite vastu. Käesolevas töös mõistetakse looduslike vahendite all looduskeskkonnast pärinevaid materjale, mida kasutatakse laste mängu- ja õpitegevustes ilma olulise töötlemiseta, näiteks kivid, oksad, käbid, lehed, liiv ja vesi (Prins et al., 2022; Sandseter et al., 2022).

Mitmed autorid rõhutavad (Casey & Robertson, 2016; Gibson et al., 2017; Niilo & Kikas, 2008; Nilsson et al., 2018), et avatud kasutusviisiga looduslikud materjalid soodustavad lapse loovust, sümboolset mõtlemist ja koostöist mängu, kuna need ei piira mängu sisu etteantud funktsioonide ega reeglitega. Selline mängukeskkond võimaldab lapsel tegutseda aktiivse osalejana ning arendada mänguoskusi oma huvidest ja algatusest lähtudes. Looduslikel vahenditel on märkimisväärne potentsiaal toetada laste mänguoskuste arengut, kuid nende mõju realiseerumine sõltub suurel määral sellest, kuidas ja millisel eesmärgil neid lasteaia õppe- ja kasvukeskkonnas kasutatakse.

Looduslike vahendite teadlik kasutamine ei toimu iseenesest, vaid eeldab õpetajapoolset eesmärgistamist ja toetavat keskkonnakujundust. Õpetaja rolli mängu toetamisel on käsitletud kui tasakaalu leidmist sekkumise ja taandumise vahel, kus täiskasvanu loob võimalused mänguks, kuid jätab lapsele ruumi iseseisvaks tegutsemiseks ja tähendusloomeks (Broström, 2017). Tuuling, Õun ja Ugaste (2019) toovad välja, et kuigi õpetajad hindavad loodusliku keskkonda ja õuesõpet väärtusliku õppimisvõimalusena, sõltub nende rakendamine sageli õpetajate hoiakutest, kogemustest ja praktilisest võimalusest.

Eesti kontekstis on vähe uuritud just lasteaiaõpetajate kogemusi looduslike vahendite kasutamisel mänguuskuste arendamise eesmärgil. Seetõttu on oluline välja selgitada, kuidas õpetajad looduslike vahendeid praktikas kasutavad, millist rolli nad nendele mänguuskuste arendamisel omistavad ning milliste võimaluste ja väljakutsetega nad selle protsessi käigus kokku puutuvad.

1. Looduslike vahendite roll mänguoskuste arengus

Mängus kasutatakse esemeid sageli uutes ja loovates tähendustes, mis toetab kujutlusvõime ja paindliku mõtlemise arengut (Nilsson et al., 2018). Mäng võimaldab lapsel aktiivselt tegutseda, katsetada erinevaid rolle ning mõtestada ümbritsevat maailma (Niilo & Kikas, 2008). Mängulises tegevuses õpib laps lahendama probleeme, suhtlema teistega ning arendama oma kujutlusvõimet ja loovat mõtlemist (Sproule et al., 2019).

Mänguoskused kujunevad järk- järgult ning on seotud lapse üldise arenguga (Vygotsky, 1978). Mängu kaudu areneb lapse võime kasutada esemeid sümboliseerivalt, luua mängus tähendusi ning järgida kokkulepituid reegleid (Nilsson et al., 2018). Näiteks rollimängus õpib laps võtma erinevaid rolle ja arvestama teistega, mis toetab sotsiaalsete oskuste kujunemist (Bodrova & Leong, 2007; Kinos et al., 2016). Samuti arendab mäng lapse eneseregulatsiooni ja keskendumisvõimet, kuna mängus tegutsemine eeldab tähelepanu hoidmist ja tegevuse planeerimist (Vygotsky, 1978). Mängus puutub laps kokku erinevate olukordadega, mis nõuavad lahenduste leidmist ja otsuste tegemist (Piaget, 1951). Mänguline tegevus loob keskkonna, kus laps saab õppida läbi kogemuse, katsetamise ja koostegutsemise (Sproule et al., 2019; Niilo ja Kikas, 2008).

Mänguoskuste arengut mõjutavad oluliselt keskkond ja kasutatavad vahendid. Mitmekesine ja paindlik mängukeskkond loob rohkem võimalusi loovaks ja iseseisvaks tegutsemiseks (Kinos et al., 2016). Erinevad materjalid võimaldavad lapsel kujundada mängu sisu vastavalt oma huvidele ja ideedele, mis toetab mängu sügavust ja kestvust (Nilsson et al., 2018). Seetõttu on oluline pöörata tähelepanu, milliseid vahendeid lapsed mängus kasutavad, sest mängukeskkond ja selles leiduvad materjalid mõjutavad mängu kvaliteeti ning toetavad laste kognitiivset, sotsiaalset ja emotsionaalset arengut (Prins et al., 2022).

Eriti olulised on avatud kasutusviisiga materjalid, millel puudub kindel etteantud funktsioon ning mis ei määra mängu kulgu ette. Sellised vahendid võimaldavad lapsel ise luua tähendusi, katsetada erinevaid lahendusi ning arendada loovust ja koostööoskust (Nilsson et al., 2018; Kinos et al., 2016). Avatud materjalide käsitus seostub *loose parts* teooriaga, mille kohaselt keskkonna mitmekesisus ja muutlikkus toetavad lapse loovust ja avastamisrõõmu (Nicholson, 1971).

Üheks oluliseks avatud materjalide rühmaks on looduslikud vahendid, mis pärinevad otseselt looduskeskkonnast ning mida kasutatakse laste õppe- ja mängutegevustes ilma olulise

töötlemiseta (Prins et al., 2022; Sandseter & Lysklett, 2018). Looduslikud materjalid, nagu kivid, oksad, käbid ja lehed, säilitavad oma loomulikud omadused ning võimaldavad lapsel neid vabalt ja loovalt kasutada. Erinevalt valmis mänguasjadest, millel on kindel eesmärk, pakuvad looduslikud vahendid paindlikke kasutusvõimalusi ning toetavad lapse aktiivset osalemist mängus (Prins et al., 2022; Sandseter & Lysklett, 2018).

Looduslikke vahendeid kasutatakse lasteaias nii sise- kui ka õuekeskkonnas, kus need rikastavad mängu- ja õpikeskkonda. Õuekeskkonnas võimaldavad looduslikud materjalid lastel uurida, katsetada ja kogeda keskkonna muutlikkust, toetades seeläbi lapse arusaama ümbritsevast maailmast ning pakudes mitmekesiseid sensoorseid ja motoorseid kogemusi (Sandseter et al., 2022). Samuti soodustab õues tegutsemine füüsilist aktiivsust ja sotsiaalset koostööd (Severino et al., 2024).

Looduslikud ja mitmekesised materjalid pakuvad rohkem tegutsemisvõimalusi ning toetavad laste aktiivsust ja süvenemist (Johnstone et al., 2022; Prins et al., 2023). Mäng kujuneb keskkonna, materjalide ja sotsiaalse suhtluse vastastikmõjus, mistõttu mõjutab keskkond otseselt mängu kvaliteeti (Kinos et al., 2016; Nilsson et al., 2018). Rikkalik ja mitmekesine keskkond loob eeldused iseseisvaks, loovaks ja tähenduslikuks tegutsemiseks (Johnstone et al., 2022). Avatud ja mitmeti kasutatavad materjalid võimaldavad lastel neid loovalt rakendada, kujundada ja suurendavad laste kaasatust vabamängus ning pikendavad mängu kestvust (Stroli et al., 2020).

Looduslikud materjalid toetavad laste sotsiaalset arengut. Looduspõhistes keskkondades on täheldatud rohkem suhtlust ja koostööd laste vahel (Prins et al., 2023). Koostöö, rollide jagamine ja probleemide lahendamine kujunevad loomulikult olukordades, kus materjalidele ei ole etteantud kasutusviisi (Jaruchainiwat et al., 2024). Looduspõhised keskkonnad pakuvad rohkem suhtlusvõimalusi kui struktureeritud mängukeskkonnad (Johnstone et al., 2022).

Avatud materjalid toetavad mängu süvenemist ning rollimängu arengut. Need toimivad sümbolitena, võimaldades lastel luua erinevaid tähendusi ja arendada kujutlusvõimet (Trina, 2022; Prins et al., 2023). Näiteks võivad lapsed kasutada oksa varjualuste ehitamiseks või muuta kive ja käbisid rollimängus erinevateks objektideks. Selline tegevus arendab loovust, paindlikku mõtlemist ja probleemilahenduoskusi, kuna lapsed peavad ise lahendusi leidma ja katsetama (Trina, 2022).

Lisaks toetavad looduslikud materjalid uurimuslikku tegutsemist ning loovat mõtlemist ja probleemilahendust (Jaruchainiwat et al., 2024). Lapsed loovad ise tähendusi ja katsetavad

erinevaid lahendusi, mis soodustab iseseisvuse ja loovuse arengut. Selline aktiivne avastav tegutsemine loob ühtlasi aluse keskkonnateadlikkuse kujunemisele, kuna looduslike materjalidega kokkupuude suunab lapsed märkama looduse eripärasid, võrdlema ja seoseid looma. Näiteks uurivad lapsed erinevaid lehti, võrdlevad nende kuju ja värvi. Seetõttu on leitud, et looduslikud materjalid toetavad keskkonnateadlikkuse kujunemist, kuna need arendavad laste naturalistlikku intelligentsust ehk võimet märgata ja mõista looduskeskkonda (Priyanti & Warmansyah, 2021), mis omakorda avaldub huvis looduse vastu, hoolivas suhtumises elusolenditesse ning teadlikumas käitumises keskkonna suhtes.

Sisekeskkonnas rikastavad looduslikud materjalid mängukeskkonda ning toetavad loovat ja mitmekesist mängu. Neid kasutatakse erinevates mänguliikides, sealhulgas konstruktsioon- ja sensoorses mängus. Konstruktsioonmängus loovad ja ehitavad lapsed erinevaid objekte, arendades probleemilahendusoskust ning loogilist ja ruumilist mõtlemist. Seejuures tuleb arvestada esemete seoseid ja tasakaalu ning katsetada erinevaid lahendusi, mis toetab loovust ja teadlikku mõtlemist (Cankaya et al., 2023).

Sensoorne mäng põhineb erinevate meelte kaudu kogemisel ja avastamisel, aidates lastel uurida materjalide omadusi ning mõista keskkonda vahetu kogemuse kaudu. See toetab nii kognitiivset arengut kui ka emotsionaalset eneseregulatsiooni, võimaldades lastel kogeda ja väljendada oma tundeid (Abidin, 2022; Irodatan et al., 2025). Rollimängus võivad esemed omandada sümboolse tähenduse, konstruktiivses mängus toetavad need ehitamist ja ruumitaju arengut ning sensoorses mängus rikastavad tajukogemust (Prins et al., 2022; Sandseter et al., 2022; Vygotsky, 1978).

Samal ajal peab õpetaja tagama turvalisuse ning hindama materjalide sobivust (Tuuling et al., 2019). Seega võib järeldada, et looduslikud vahendid on oluline osa mängukeskkonnast, mis toetab lapse mänguoskuste arengut ning loob võimalused mitmekülgseks õppimiseks ja arenguks.

2. Lasteaiaõpetajate roll mänguoskuste arendamisel

Looduslike vahendite kasutamise tõhusus sõltub suurel määral õpetaja rollist. Lasteaiaõpetaja kujundab keskkonna, kus materjalid on kättesaadavad, mitmekesised ja turvalised ning toetavad laste iseseisvat ja loovat tegutsemist (Kinos et al., 2016). Oluline on tasakaal lapse algatuse toetamise ja suunamise vahel, vältides liigset sekkumist, mis võib piirata lapse loovust ja omaalgatuslikku mängu (Hakkarainen & Bredikyte, 2020).

Looduslike vahendite potentsiaal avaldub eelkõige siis, kui õpetaja loob nende kasutamiseks sobiva keskkonna. Lasteaiaõpetaja kujundab mängukeskkonda materjalide valiku, paigutuse ja kättesaadavuse kaudu, mis mõjutab otseselt mängu kvaliteeti ja kestvust (Smedsrud et al., 2024; Stroli et al., 2020). Mitmekesised ja kättesaadavad materjalid toetavad laste iseseisvat tegutsemist ning suurendavad mängu haaratust.

Keskkonna kujundamine on paindlik ja kohanduv protsess, kus õpetaja arvestab laste huvide ja vajadustega (Mårtensson et al., 2025). Õpetaja saab suunata lapsi märkama keskkonna võimalusi ning toetada mängu arengut väikeste suunavate sekkumiste kaudu (Smedsrud, 2025). Samas on oluline, et laps jääks mängu kujundajaks ning õpetaja roll oleks toetav ja tasakaalustatud. Avatud küsimused ja nn “väikesed tõuked” aitavad mängu süvendada ning suurendavad laste autonoomiat ja loovust (Ollonen & Kangas, 2024).

Õpetaja roll hõlmab ka turvalisuse tagamist ja riskide teadlikku tasakaalustamist. Liigne piiramine võib vähendada laste arenguvõimalusi, samas kui mõõdukas risk toetab eneseregulatsiooni ja probleemilahenduoskuste kujunemist (Manni et al., 2025; Smedsrud, 2025). Seetõttu on oluline leida tasakaal turvalisuse ja arendatavate kogemuste vahel.

Lasteaiaõpetajate hoiakud ja pädevus mõjutavad otseselt looduslike vahendite kasutamist. Positiivne suhtumine ning teadlikkus toetavad mitmekesise ja arendava mängukeskkonna loomist (Manni et al., 2025; Smedsrud et al., 2024). Professionaalne enesekindlus aitab õpetajal toime tulla mängu ettearvamatusel ja toetada laste arengut loovalt ja paindlikult.

2.1 Uurimisprobleem, eesmärk ja uurimisküsimused

Lasteaias on mäng lapse arengu keskne tegevus, mille kaudu kujunevad mitmed olulised oskused (Vygotsky, 1987; Piaget, 1951). Mängu mitmekesisust ja võimalusi mõjutavad suurel määral keskkond ning vahendid, mida lapsed mängus kasutavad (Kinos et al., 2016; Nilsson et al., 2018). Looduslikud materjalid pakuvad lastele mitmekesiseid võimalusi loovaks tegutsemiseks ja mängu rikastamiseks (Prins et al., 2022; Sandseter et al., 2022), kuid nende kasutamine igapäevases õppe- ja kasvatustegevuses sõltub sageli õpetaja teadlikkusest, kogemusest ja praktilistest võimalustest (Kinos et al., 2016; Tuuling et al., 2019).

Kuigi looduslike materjalide kasutamist lasteaias on käsitletud peamiselt õuesõppe ja looduskeskkonna kontekstis, on vähe uuritud, kuidas lasteaiaõpetajad kasutavad looduslikke vahendeid sihipäraselt laste mänguoskuste arendamiseks igapäevases õppe- ja

kasvatustegevustes, millist rolli nad nendele omistavad ning milliste võimaluste ja väljakutsetega nad seejuures kokku puutuvad. Sellest tulenevalt on oluline nimetatud teemat põhjalikumalt uurida.

Uurimustöö eesmärgiks oli välja selgitada lasteaiaõpetajate kogemused looduslike vahendite kasutamise kohta mänguoskuste arendamiseks koolieelses eas. Eesmärgist tulenevalt sõnastati neli uurimusküsimust:

1. Milliseid looduslikke vahendeid on lasteaiaõpetajad mänguoskuste arendamiseks kasutanud?
2. Kuidas on lasteaiaõpetajad kasutanud looduslikke vahendeid laste mänguoskuste arendamiseks?
3. Kuidas on looduslike vahendite kasutamine kaasa aidanud laste mänguoskuste arengule lasteaiaõpetaja kogemuste põhjal?
4. Milliseid probleeme on lasteaiaõpetajatel ette tulnud looduslike vahendite kasutamisel

3. Metoodika

Lähtudes bakalaureusetöö eesmärgist, viidi läbi kvantitatiivne uuring. Kvantitatiivne uurimismeetod võimaldab suurema valimi korral läbi viia statistilist andmeanalüüsi ning esitada saadud tulemused arvulise kokkuvõttega, tuginedes kirjeldava statistika põhimõtetele ning olemasolevale teoreetilisele taustale (Õunapuu, 2014).

3.1 Valim

Valimisse sooviti kaasata Eesti koolieelsetes lasteasutustes töötavaid lasteaiaõpetajaid, kellel on reaalne kogemus laste mängutegevuste planeerimisel ja läbiviimisel. Lasteaedade valik toimus mugavusvalimi põhimõttel, lähtudes asutuste kättesaadavusest, kuid samas püüti kaasata lasteaedu Eesti erinevatest piirkondadest, et tagada mitmekesisem ülevaade. Uuringusse kaasati kokku 35 lasteaeda, mis paiknesid mitmes Eesti piirkonnas ning hõlmasid nii linna- kui ka maapiirkondi. Kõigile valitud lasteaedadele saadeti e- kirja teel kutse uuringus osalemiseks ja paluti direktoril või juhatajal küsimustik oma õpetajatele edastada. Uuringus osalemine oli vabatahtlik - küsimustele vastasid õpetajad, kes soovisid oma kogemusi jagada. Andmete kogumisel järgiti Tartu Ülikooli Hea teadustava kokkuleppeid (Hea teadustava, 2023). Sihtrühmale selgitati uurimistöö eesmärki ning protseduuri. Uurimistöös osalejaid teavitati, et vastuseid kogutakse anonüümselt, tulemused esitatakse üldistatult ning puudub võimalus siduda

neid konkreetsete vastajate ja asutustega (Hea teadustava, 2023).

Uuringus osales kokku 52 erineva vanuse ja töökogemusega lasteaiaõpetajat (N=52). Vanuseliselt suurima rühma moodustasid 35 – 44-aastased lasteaiaõpetajad (38,5%), järgnesid 55- aastased ja vanemad (23,1%) ning 45 – 54-aastased lasteaiaõpetajad (21,2%). Nooremaid lasteaiaõpetajaid oli vähem: 25 – 34-aastaseid (15,4%) ning kuni 24-aastaseid (1,9%). Uuringus olid esindatud erinevad Eesti piirkonnad. Kõige suurem osa vastajatest pärines Lõuna- Eestist (25%), järgnes Põhja- Eesti (23,1%) ning Lääne-, Ida- ja Kesk- Eestist osales mõlemas 17,3% vastanutest. Töökogemuste poolest moodustas suurima rühma pikaaegse staažiga õpetajad (32,7%, N=52), kes olid lasteaias töötanud üle 20 aasta. Neile järgnesid 6 – 10 aastat töötanud (28,8%), ja 3 – 5 aastat (9,6%). Väiksem osa uurimustöös osalenutest (mõlema grupi puhul 9,6%) moodustasid õpetajad, kes olid lasteaias töötanud 11 – 20 aastat ning kuni 2 aastat.

Küsimustikule vastanutest töötas liitrühmades (32,7%), sellele järgnesid 5 – 7 aastaste laste rühmad (25%), 1,5 – 3- aastaste laste rühmad (17,3%) ning 3 – 5- aastaste laste rühmad (15,4%). Väiksema osa moodustasid õpetajad, kes töötasid tõhustatud tuge vajavate lastega. Kõige enam kasutatakse looduslikke vahendeid liitrühmades ning 5 – 7 aastaste laste rühmades. Uurimustöös osalenute täpsem taustaandmete jaotus on esitatud lisades (vt lisa1, tabelid 1 – 4).

3.2 Andmete kogumine ja mõõtevahend

Andmete kogumiseks koostati *Google Forms* keskkonnas elektrooniline küsimustik (lisa 2), lähtudes uurimusküsimustest ja teooriast. Küsimustik koosnes kolmest ploki. Esimese ploki küsimustega koguti vastajate taustaandmeid, näiteks töökogemuste välja selgitamiseks. Teine plokk käsitles looduslike vahendite kasutamist laste mängutegevustes. Kolmanda ploki küsimused keskendusid õpetajate kogemusele looduslike vahendite mõjust laste mänguoskuste arengule ning võimalikele probleemidele nende kasutamisel.

Esimese uurimusküsimuse eesmärk oli välja selgitada, milliseid looduslikke materjale õpetajad kasutavad laste mänguoskuste arendamiseks. Sellele uurimusküsimusele vastamiseks sisaldas küsimustik kahte põhiküsimust, milles õpetajatel paluti esmalt märkida, kas nad on looduslikke materjale kasutanud, ning seejärel täpsustada, milliseid materjale nad kasutavad. Vastajatel oli võimalik valida mitme etteantud vastusevariandi vahel, näiteks käbid ja viljad, kivid, oksad, lehed, liiv, muld, vesi, lumi ja jää. Lisaks oli õpetajatel võimalus oma vastust kommenteerida.

Teise uurimusküsimuse eesmärk oli välja selgitada, kuidas lasteaiaõpetajad looduslike vahendeid mänguoskuste arendamiseks kasutavad. Sellele uurimusküsimusele vastamiseks sisaldas küsimustik mitut küsimust, mis käsitles looduslike vahendite kasutamise viise ning nende kasutamise sagedust õppe- ja mängutegevustes. Õpetajatel oli küsimustikus võimalik valida mitme vastusevariandi vahel. Samuti oli õpetajal võimalus oma valikut kommenteerida. Avatud vastusega sooviti teada õpetajate hinnangut looduslike vahendite kasutamise sageduste kohta.

Kolmanda uurimusküsimuse eesmärk oli välja selgitada, kuidas looduslike vahendite kasutamine on õpetajate kogemuste põhjal kaasa aidanud laste mänguoskuste arengule. Sellele uurimusküsimusele vastamiseks sisaldas küsimustik ühte hinnanguküsimust, skaalal 1 – 5 (kus ette oli antud skaala esimene ja viimane väärtus: 1 - ei toeta üldse ja 5 - toetab väga palju). Avatud küsimusele vastates, said õpetajad täpsemalt kirjeldada, milliseid mänguoskusi looduslike vahendite kasutamine nende hinnangul toetab.

Neljanda uurimusküsimuse eesmärk oli selgitada, milliseid probleeme lasteaiaõpetajad looduslike vahendite kasutamisel kogevad. Sellele uurimusküsimusele vastamiseks sisaldas küsimustik ühte avatud küsimust, milles lasteaiaõpetajatel paluti kirjeldada looduslike vahendite kasutamisega seotud võimalikke raskusi või takistusi.

Küsimustiku lõpus anti õpetajatele võimalus jagada oma kogemusi ja seisukohti vabamas vormis ning tuua esile tähelepanekuid, mis ei pruukinud eelmistes küsimustes kajastuda.

Küsimustiku valiidsuse suurendamiseks viidi läbi pilootküsitlus, milles osales kolm lasteaiaõpetajat, kuid neid vastuseid lõppvalimisse ei kaasatud. Pilootuuringu tagasiside põhjal viidi küsimustikku sisse mõned muudatused, näiteks lisati küsimusele “Millistes tegevustes olete looduslike vahendeid kasutanud?” võimalus korraga mitme tegevuse märkimiseks ning küsimuste järel oma valikuid vabavastusena kommenteerida. Samuti lisasime küsimuste järele vabavastuse küsimused eelneva küsimuse täpsustamiseks või kommenteerimiseks.

Andmeid koguti perioodil 23.01.2026 – 09.02.2026. Eetilistel kaalutlustel säilitatakse küsimustiku tulemusi peale bakalaureusetöö kaitsmist kaks nädalat, mille möödumisel kõik andmed kustutatakse (Hea teadustava, 2023).

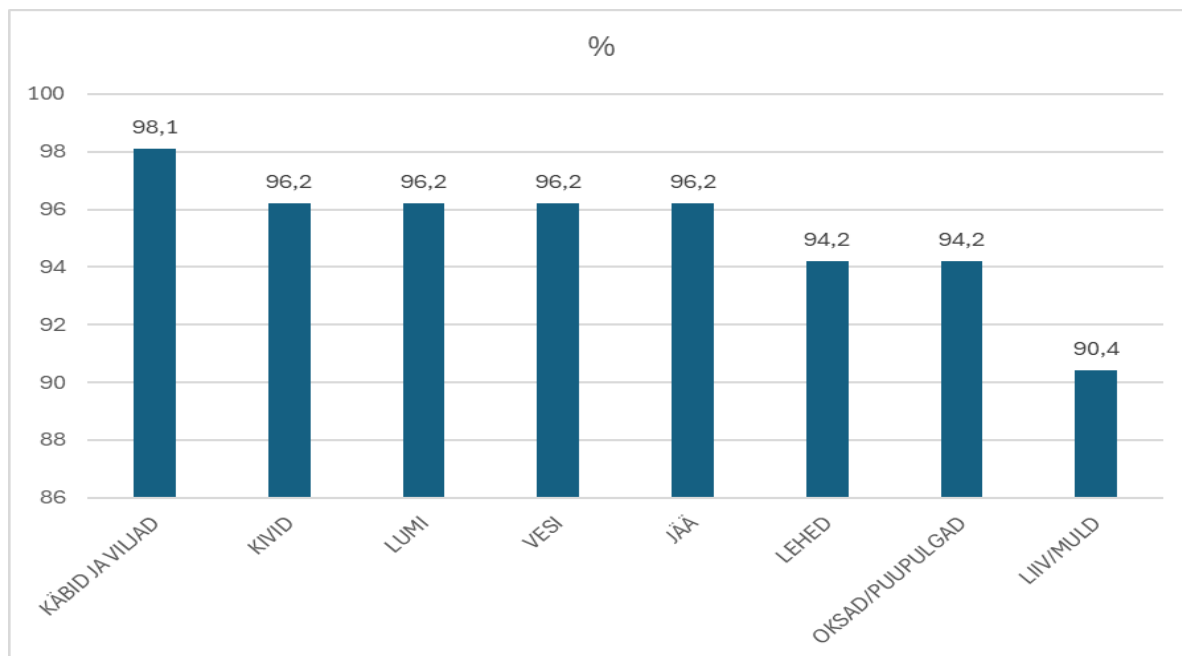
3.3 Andmeanalüüs

Uuringu käigus kogutud andmed eksporditi *Google Forms* keskkonnast *Microsoft Exceli* programmi (*Microsoft Corporation, 2024*), kus teostati andmete esmane korrastamine ja analüüs. Andmestik sisaldas kokku 52 vastaja vastuseid (N=52). Suletud küsimuste vastuseid analüüsiti kirjeldava statistika abil, arvutades vastuste sagedused, suhtelised sagedused (%) ning aritmeetilised keskmised. Avatud küsimuste vastuseid analüüsiti kvantitatiivse sisuanalüüsi meetodil. Analüüsi käigus loeti vastused läbi ning sarnase sisuga vastused rühmitati temaatilisesse kategooriatesse. Seejärel loendati, mitu vastajat iga kategooriat mainis, mis võimaldas selgitada suhtelised sagedused. Analüüsi tulemused esitati tabelite ja jooniste kujul ning neid käsitletakse tulemuste peatükis vastavalt uurimusküsimustele.

4. Tulemused

Tulemused on esitatud uurimusküsimuste kaupa. Esimese uurimisküsimusega sooviti teada saada, milliseid looduslikke vahendeid on lasteaiaõpetajad mänguoskuste arendamiseks kasutanud. Tulemustest selgus, et uuringus osalenud lasteaiaõpetajad kasutavad väga erinevaid looduslikke materjale (joonis 1).

Joonis 1. Kõige sagedamini kasutatavad looduslikud vahendid laste mängutegevustes (% vastajate arvust, N=52)

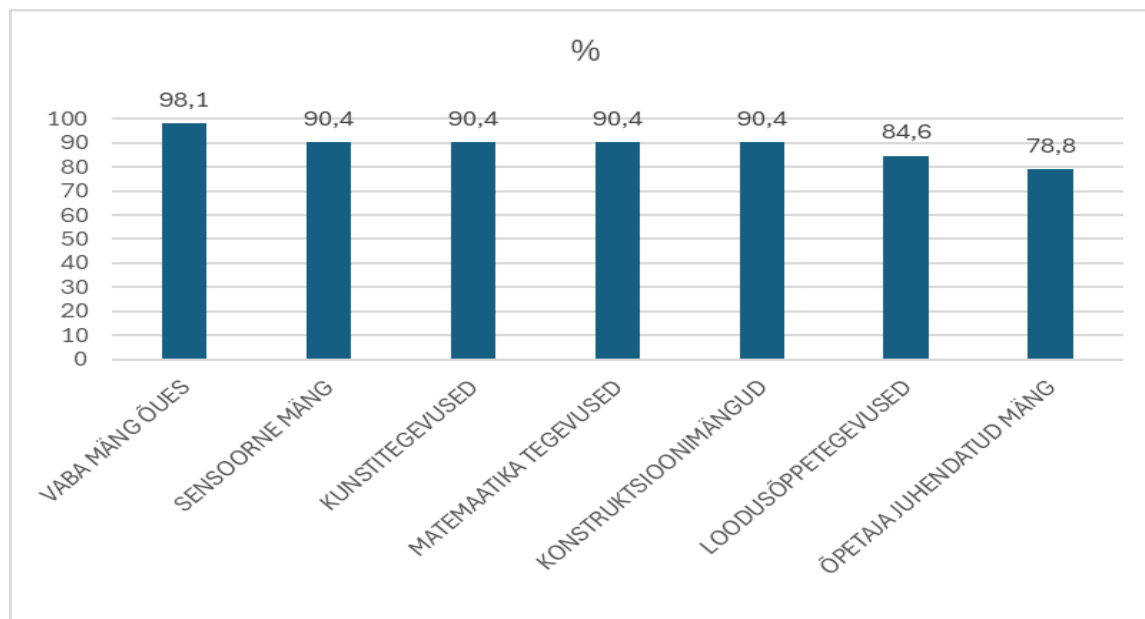

Üle 90 % vastajatest märkis, et nad kasutavad mänguoskuste arendamiseks kõige sagedamini käbisid ja vilju, kive, vett, lund, jääd, oksti/puupulki, lehti, liiva ja mulda. Veidi harvemini kasutatakse puidutükke ja puukoort (73,1%), õisi (73,1%) ning taimede juuri (59,6%). Loomseid materjale kasutas vaid (26,9%) vastajatest.

Avatud vastustes tõid õpetajad välja, et looduslike vahendite valik sõltub sageli aastaajast, laste huvidest ning materjali kättesaadavusest. Mitmed õpetajad märkisid, et looduslikke materjale kogutakse koos lastega õuetegevuste käigus, mis võimaldab lastel aktiivselt osaleda mängukeskkonna kujundamisel.

Teise uurimusküsimusega sooviti välja selgitada kuidas on lasteaiaõpetajad kasutanud looduslikke vahendeid laste mänguoskuste arendamiseks. Tulemused näitavad, et kõige sagedamini kasutatakse looduslikke vahendeid vabas mängus õuekeskkonnas (98,1%, N=52). Samuti selgus vastustest, et looduslikke vahendeid kasutatakse sageli konstruktsioonmängudes, matemaatika tegevustes, kunstitegevustes ja sensoorses mängus (kõiki nimetatuid oli märkinud 90,4% vastanutest). Loodusõppetegevustes kasutatakse looduslikke vahendeid 84,6% vastajate poolt ning õpetaja juhendatud mängus 78,8% vastajatest. Rolli- ja sümbolmängus kasutati looduslikke vahendeid harvemini (42,3%) (joonis 2).

Joonis 2. Tegevused, kus kasutatakse looduslikke vahendeid (% vastajate arvust, N=52).

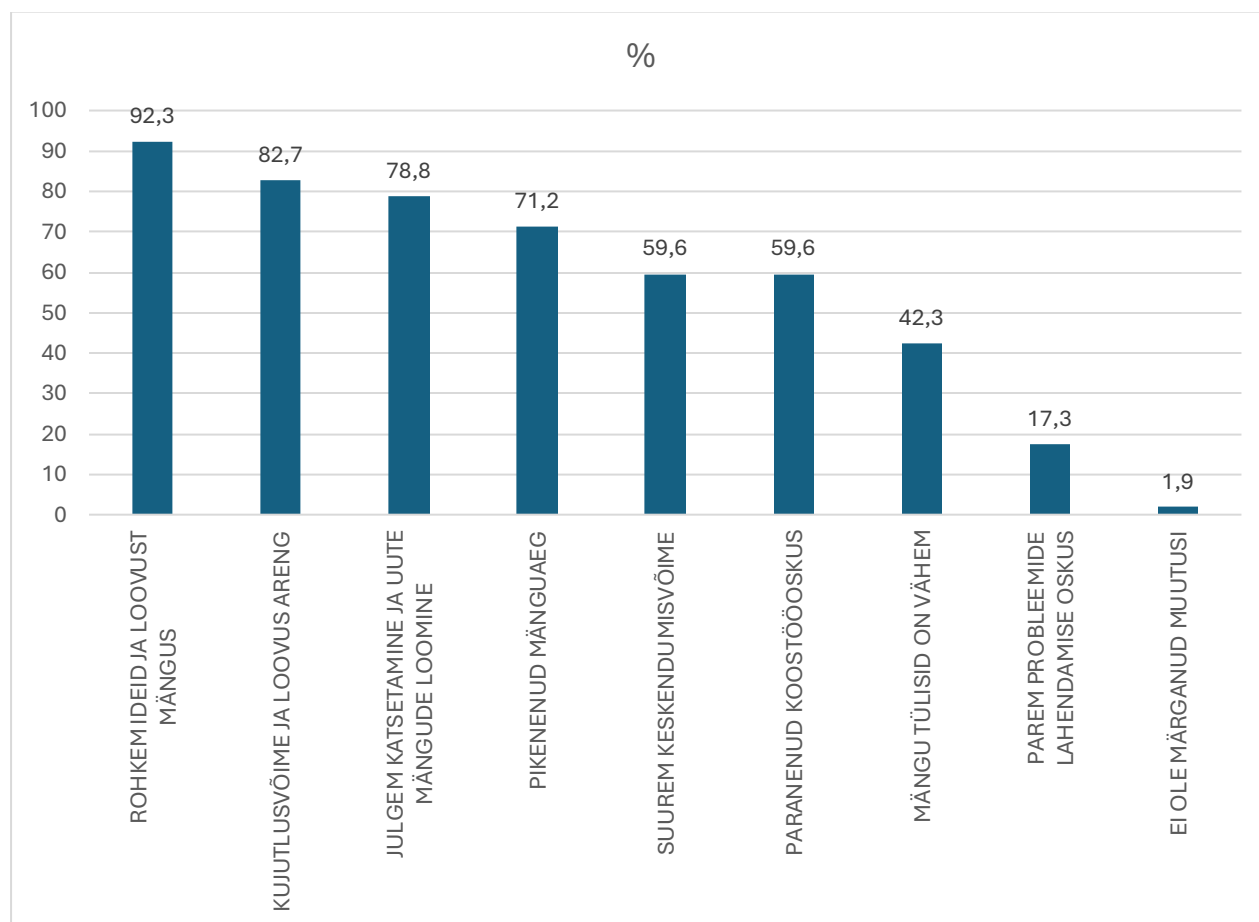
Avatud vastustes kirjeldasid õpetajad erinevaid viise, kuidas looduslikke vahendeid mängutegevustes kasutatakse. Õpetajad tõid välja, et looduslikke materjale kasutatakse nii vabamängus kui ka õpetaja juhendatud tegevustes. Näiteks kasutati looduslikke vahendeid õuekeskkonnas poriköögis mängimiseks, lume ja jää värvimiseks ja katse „ujub või upub“ läbiviimiseks. Samuti kirjeldasid õpetajad tegevusi, kus lapsed kogusid koos õpetajaga tammetõrusid ja kastaneid, et valmistada neist hiljem erinevaid loomi ja tegelasi.

Mitmed õpetajad märkisid, et kui looduslikud materjalid on lastele nähtaval ja vabalt kättesaadavad, kasutatakse neid mängus aktiivsemalt. Samuti toodi välja, et vanemad lapsed kasutavad looduslikke vahendeid mängus iseseisvamalt, samas kui nooremad lapsed vajavad rohkem õpetajapoolset juhendamist. Lisaks kirjeldasid 16 (30,8% N=52) õpetajat, et õues toimub looduslike vahendite kasutamine peamiselt laste enda algatusel, samas kui sisekeskkonnas kasutatakse looduslikke materjale sagedamini õpetajate poolt ettevalmistatud tegevustes. Avatud vastustes kirjeldasid õpetajad tegureid, mis mõjutavad looduslike vahendite kasutamist laste mängutegevustes. 38,5 % õpetajatest märkis, et looduslike vahendite kasutamist mõjutavad ilmastikuolud ning õpetaja suunamine. 32,7 % vastanutest (N=52) tõi esile, et looduslike vahendite kasutamine sõltub sageli materjalide kättesaadavusest ning keskkonnatingimustest.

Kolmanda uurimusküsimusega sooviti välja selgitada, kuidas looduslike vahendite kasutamine on kaasa aidanud laste mänguoskuste arengule lasteaiaõpetajate kogemuste põhjal. Tulemused näitasid, et õpetajad hindasid looduslike vahendite mõju laste mänguoskuste arengule valdavalt positiivselt. Viiepallisel hinnanguskaalal kujunes vastuste keskmiseks väärtuseks 4,27. Üle poole vastanutest andis hinnanguks 4 (53,8%) ning 38,5 % vastanutest hindas mõju maksimaalse väärtusega 5. Madalamaid hinnanguid anti harva- hinnangu 3 andis 5,8% vastanutest ning hinnangu 1 andis 1,9% vastanutest. Hinnangut 2 ei valinud ükski vastaja.

Õpetajate hinnangul toetavad looduslikud vahendid eelkõige laste loovust ja ideede tekkimist mängus (92,3%, N=52), kujutlusvõime arengut (82,7%) ning julgust katsetada uusi mänguvõimalusi (78,8%). Harvem toodi välja probleemilahenduoskuse arengut (17,3%) (vt joonis 3).

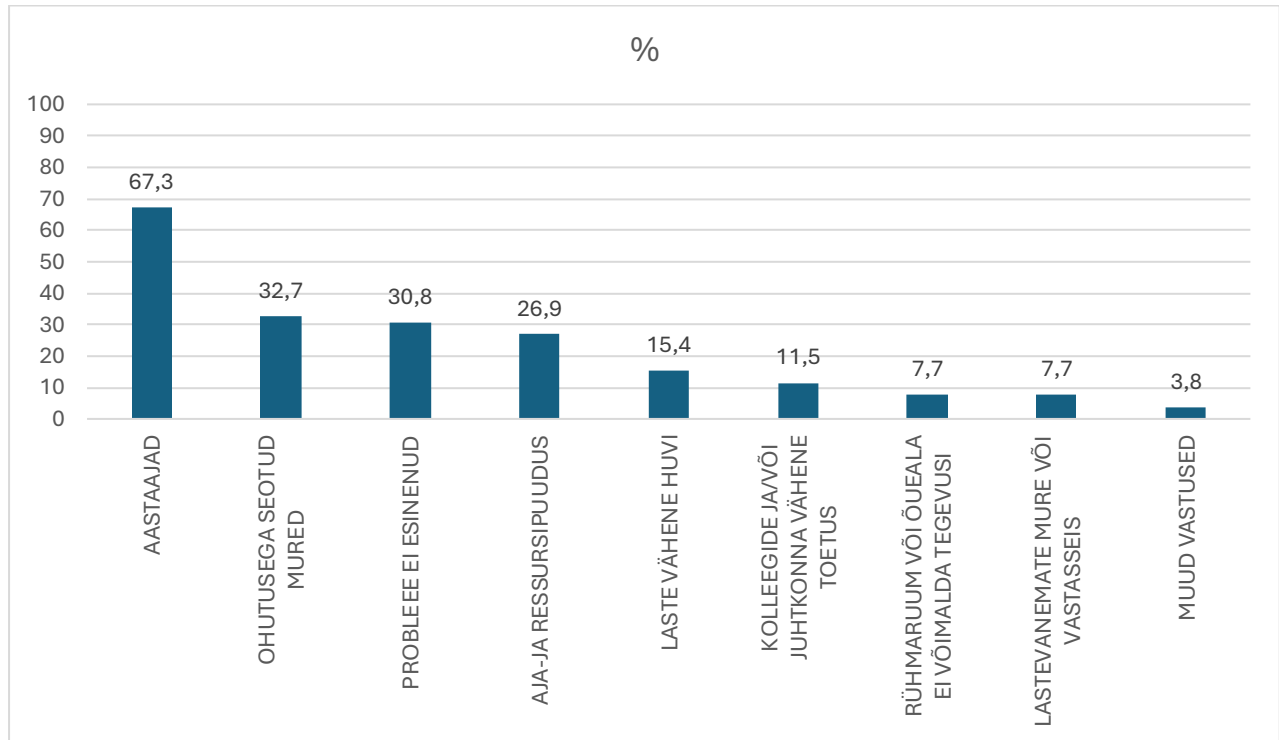
Joonis 3. Joonisel on välja toodud looduslike materjalide mõju laste erinevate mänguoskuste arengule õpetajate kogemuste põhjal (% vastajate arvust, N=52)

Õpetajad tõid välja, et looduslike materjalidega mängimine suurendas laste keskendumist ja mängu kestvust, kuna lapsed uurisid materjale, katsetasid erinevaid lahendusi ning tegid mängus koostööd. Näiteks kirjeldati olukorda, kus lapsed ehitasid õuekeskkonnas looduslikke materjale kogudes ja kombineerides omne ning muid ehitisi. Õpetajate hinnangul toetasid sellised tegevused laste loovust, probleemilahenduskust ja koostööoskust.

Neljanda uurimusküsimusega sooviti välja selgitada, milliseid probleeme on lasteaiaõpetajatel ette tulnud looduslike vahendite kasutamisel laste mänguoskuste arendamiseks.

Joonis 4. Raskused looduslike vahendite kasutamisel (% vastajate arvust, N=52)

Vastajatel oli võimalik valida mitu vastusevarianti, mis võimaldas esile tuua erinevate probleemide samaaegse esinemise. Kõige sagedamini esinev probleem on seotud aastaegade mõjuga looduslike materjalide kättesaadavusele, mida märkis 67,3% vastanutest (N=52). Teiseks sagedamini esinevaks probleemiks toodi välja ohutusega seotud mured, mida tõi esile 32,7% vastanutest. Looduslike vahendite kasutamisel tuleb õpetajal arvestada materjalide turvalisusega ning jälgida, et tegevused oleksid lastele ohutud, näiteks vältida väikeste materjalide suhu panemist.

Lisaks märgiti aja- ja ressursipuuduse tegevuste ettevalmistamisel, mida nimetas (26,9%), vähest huvi looduslike materjalide vastu (15,4%) ning kolleegide või juhtkonna vähest toetust (11,5%). Üksikute õpetajate kogemusel võivad takistuseks kujuneda rühmaruumi või õueala piirangud ning lastevanemate mured või vastasseis looduslike materjalide kasutamisele (kumbagi

7,7%; n=4). 30,8% vastanutes märkis, et neil ei ole looduslike materjalide kasutamisel probleeme esinenud.

Avatud vastustes täpsustasid 6 õpetajat oma kogemust looduslike vahendite kasutamisel. Õpetajad tõid esile, et mõnikord on keeruline leida tegevuseks sobivaid looduslikke materjale, kui neid ei ole eelnevalt kogutud. Samuti rõhutati väiksemate lastega töötamisel vajadust pöörata suuremat tähelepanu ohutusele. Näiteks kirjeldas üks vastaja, et 1,5 – 3-aastaste lastega töötades tuleb hoolikalt jälgida, et lapsed ei paneks looduslikke materjale suhu. Lisaks viitasid mõned õpetajad ilmastikutingimuste mõjule, mis võib mõjutada kavandatud tegevuse läbiviimist, näiteks juhul kui planeeritud katset ei ole võimalik sobiva ilma puudumise tõttu läbi viia.

5. Arutelu

Käesoleva bakalaureusetöö eesmärgiks oli välja selgitada lasteaiaõpetajate kogemused looduslike vahendite kasutamise kohta mänguoskuste arendamiseks koolieelses eas. Tulemused näitasid, et looduslikke vahendeid kasutatakse lasteaedades mitmekülselt ning õpetajate hinnangul toetavad need laste loovust, kujutlusvõimet, koostöösoskust ja iseseisvat tegutsemist. Samuti selgus, et looduslike vahendite kasutamist mõjutavad erinevad praktilised tegurid, näiteks materjalide kättesaadavus, ilmastikutingimused ja ohutusega seotud küsimused

Esimese uurimusküsimuse eesmärk oli selgitada, milliseid looduslikke vahendeid lasteaiaõpetajad on kasutanud laste mänguoskuste arendamiseks. Uurimustöös selgus, et kõige sagedamini kasutatakse looduslikke materjale, nagu käbid, kivid, oksad, lehed, liiv ja vesi. Õpetajad rõhutasid, et lapsed kasutavad looduslikke materjale aktiivselt ning leiavad neid ka ise mängus kasutamiseks. Mitmed vastajad tõid esile, et lapsed leiavad sobivad vahendid ning kasutavad neid loovalt, kui need on kättesaadavad. Erinevad uuringud on näidanud, et keskkonnas leiduvate avatud materjalide rohkus suurendab lapse loovust ja mängulist aktiivsust (Cankaya et al., 2023).

Teise uurimusküsimuse eesmärk oli välja selgitada, kuidas on lasteaiaõpetajad kasutanud looduslikke materjale mänguoskuste arendamiseks koolieelsele eas. Kvantitatiivsed tulemused näitasid, et looduslikke vahendeid kasutatakse kõige sagedamini vabamängus õuekeskkonnas, kuid neid rakendatakse laialdaselt ka erinevates tegevustes, sealhulgas konstruktiivsetes, matemaatilistes, kunstilistes ja sensorsetes tegevustes. See näitab, et looduslikud vahendid ei ole piiratud ühe kindla tegevusvaldkonnaga, vaid neid kasutatakse mitmekülselt erinevates õpi- ja

mängusituatsioonides. Vabavastustest tuli välja mitmeid praktilisi näiteid looduslike materjalide kasutamisest erinevates tegevustes. Näiteks toodi välja poriköögis mängimine, lume ja jää värvimine ning tammetõrude ja kastanite kogumine erinevate tegelaste ja loomade valmistamiseks. Tulemused toetavad Nicholsoni (1971) loose parts teooriat, mille kohaselt võimaldavad avatud kasutusvõimalustega materjalid lastel loovalt tegutseda ja mängu sisu ise kujundada. Selline mitmekesine avatud materjalide kasutamine võimaldab paindlikku ja loovat kasutust ning toetavad õppimist läbi mängu (Nicholson, 1971; Nilsson et al., 2018; Tuuling et al., 2019).

Kolmanda uurimusküsimuse eesmärk oli välja selgitada kuidas on looduslike materjalide kasutamine kaasa aidanud laste mänguoskuste arengule lasteaiaõpetajate kogemuste põhjal. Uurimistöös osalenud õpetajad hindavad oma kogemuste põhjal looduslike vahendite mõju kõrgeks, eriti loovuse, kujutlusvõime ja katsetamisjulguse arendamisel. Lisaks täheldati mängu kestuse pikenemist, suuremat keskendumisvõimet ning positiivseid muutusi sotsiaalsetes oskustes. Vabavastused täpsustasid neid tulemusi, tuues esile, et looduslikud materjalid ei määra mängu sisu ette ning annavad lapsele võimaluse ise tähendusi luua. See on kooskõlas varasemate uuringutega, mille järgi avatud ja mitmeti kasutatavad materjalid pakuvad lastele võimalusi uurimiseks, tähenduste loomiseks ja erinevate lahenduste katsetamiseks, toetades seeläbi loovat mõtlemist ja probleemilahendust (Prins et al., 2022; Nilsson et al., 2018). Need tulemused viitavad sellele, et looduslikud vahendid toetavad sügavamalt ja sisukamat mängu.

Neljanda uurimusküsimusega sooviti teada saada, milliseid probleeme on lasteaiaõpetajatel ette tulnud looduslike vahendite kasutamisel. Peamiste takistustena toodi välja materjalide kättesaadavus, ilmastikutingimused ja ohutus. Samuti mainiti aja- ja ressursipuudust tegevuste ettevalmistamisel ning vajadust looduslike vahendeid eelnevalt koguda. Väiksemate laste puhul peeti oluliseks jälgida, et lapsed ei paneks väikseid materjale suhu. Sarnastele probleemidele on viidanud ka varasemad uuringud. Varasemad uuringud (Kinos et al., 2016; Tuuling et al., 2019) on näidanud, et looduslike vahendite kasutamine sõltub õpetajate hoiakutest ja valmisolekust ning hea tahtmise ja põhjaliku planeerimise korral on võimalik teadaolevaid probleeme ennetada. Kolmandiku vastanute kogemusel ei ole looduslike vahendite kasutamisel takistusi ega piiranguid.

Käesoleva uurimustöö tugevuseks võib pidada seda, et uuringus osalesid erinevate vanuserühmade õpetajad ning lisaks valikvastustega küsimustele koguti ka vabavastuseid, mis

võimaldasiid saada põhjalikuma ülevaate õpetajate kogemustest. Kokkuvõttes näitavad tulemused, et looduslikud vahendid on väärtuslikuks ressursiks laste mänguoskuste arendamisel koolieelses eas. Lasteaiaõpetajate hinnangul toetavad need eelkõige laste loovust, kujutlusvõimet ja koostööoskusi ning loovad võimalusi mitmekesiseks ja lapse algatusel põhinevaks mänguks. Seetõttu on oluline pöörata tähelepanu nii mängukeskkonna kujundamisele kui ka lasteaiaõpetajate teadlikkuse tõstmisele looduslike vahendite kasutamise võimalustest.

Piirangud ja soovitus

Uuringu tulemuste üldistamisel tuleb arvestada mõningate piirangutega. Esiteks oli uuringu valim suhteliselt väike, mistõttu ei ole võimalik tulemusi üldistada kõigile lasteaiaõpetajatele Eestis. Samuti on võimalik, et uuringus osalesid peamiselt need õpetajad, kes tundsid teema vastu suuremat huvi, mis võis mõjutada tulemuste kallutatust. Tulemused ei pruugi kajastada laste tegelikku käitumist ega mänguoskuste arengut, vaid õpetajate subjektiivseid arusaamu ja tõlgendusi.

Nendest piirangutest hoolimata annab uuring väärtuslikku teavet lasteaiaõpetajate kogemustest looduslike vahendite kasutamisel ning loob aluse edasiseks, põhjalikumateks uurimusteks. Edasiste uuringute puhul oleks asjakohane käsitleda looduslike vahendite kasutamist suuremas valimis ning pöörata enam tähelepanu ka laste kogemustele ja vaadetele, kasutades seejuures näiteks intervjuerimist, et paremini mõista õpetajate poolt antud hinnangute tagamaid.

Tänuõnad

Täname oma juhendajat Kaire Jõgi professionaalse juhendamise, toetuse ja põhjaliku tagasiside eest, mis oli suureks abiks bakalaureusetöö kirjutamisel. Lisaks täname ka kõiki lasteaiaõpetajaid, kes olid nõus vastama meie küsimustikule. Täname väga oma lähedasi, kes meid on toetanud ja meisse uskunud.

Autorluse kinnitus

Kinnitame, et oleme koostanud käesoleva lõputöö ise ning toonud korrektselt välja teiste autorite ja toetajate panuse. Töö on koostatud lähtudes Tartu Ülikooli haridusteaduste instituudi lõputöö nõuetest ning on kooskõlas heade akadeemiliste tavadega. Mõlemad töö autorid panustasid

võrdselt igasse bakalaureusetöö osasse. Sealhulgas teooria läbitöötamise, küsimustiku koostamise, andmete kodeerimisse, tabelite koostamise ning lõputöö erinevate peatükkide kirjutamisse.

Kristiina Hingla

/allkirjastatud digitaalselt/

11.05.2026

Piret Vijar

/allkirjastatud digitaalselt/

11.05.2026

Kasutatud kirjandus

- Abidin, A. S., Ishak, S. N., Abu Bakar, R. N., & Abdul Rahman, A. (2022). Significance of sensory activities among toddlers for sensory skills development. *Environment-Behaviour Proceedings Journal*, 7(SI7), 15–27. <https://doi.org/10.21834/ebpj.v7iSI7.3760>
- Alushariduse riiklik õppekava (2025). *Riigi Teataja I 13.08.2025, 1*
<https://www.riigiteataja.ee/akt/113082025001>
- Bodrova, E., & Leong, D. J. (2007). *Tools of the mind: The Vygotskian approach to early childhood education*. Pearson/Merrill Prentice Hall.
- Broström, S. (2017). *A dynamic learning concept in early years' education: A possible way to prevent schoolification*. *International Journal of Early Years Education*, 25(1), 3–15.
<https://doi.org/10.1080/09669760.2016.1270196>
- Cankaya, O., Rohatyn-Martin, N., Leach, J., Taylor, K., & Bulut, O. (2023). *Preschool children's loose parts play and the relationship to cognitive development: A review of the literature*. *Journal of Intelligence*, 11(8), 151. <https://doi.org/10.3390/jintelligence11080151>
- Casey, T., & Robertson, J. (2016). *Loose Parts Play: A toolkit*.
<https://www.playscotland.org/resources/loose-parts-play-a-toolkit-pdf-2/>
- DeepL. (2026). *DeepL Translator* [Tarkvara]. Saadud aadressilt <https://www.deepl.com>
- Gibson, J. L., Cornell, M., & Gill, T. (2017). *A systematic review of research into the impact of loose parts play on children's development*. <https://doi.org/10.1007/s12310-017-9220-9>
- Hakkarainen, P., & Bredikyte, M. (2020). Playworlds and narratives as a tool of developmental early childhood education. *Psychological Science and Education*, 25(4), 40–50.
<https://doi.org/10.17759/pse.2020250404>
- Irodan, A. K., Kurniawan, N., & Afandi, A. (2025). The effect of sensory play classes on emotional regulation in children aged 4 to 5 years. *Electronic Journal of Education, Social Economics and Technology*, 6(2), 1–7.
<https://ejaset.saintispub.com/ejaset/article/view/940>
- Jaruchainiwat, P., Khayankij, S., Hemchayart, W., & Tamrongath, U. (2024). Promoting young children's creative thinking, social skills, and attention using guided play and loose parts. *Kasetsart Journal of Social Sciences*, 45(1), 121–128.
[Doi.org/10.34044/j.kjss.2024.45.1.13](https://doi.org/10.34044/j.kjss.2024.45.1.13)

- Johnstone, A., Martin, A., Cordovil, R., Fjørtoft, I., Iivonen, S., Jidovtseff, B., Lopes, F., Reilly, J. J., Thomson, H., Wells, V., & McCrorie, P. (2022). Nature-Based Early Childhood Education and Children's Social, Emotional and Cognitive Development: A Mixed-Methods Systematic Review. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 19(10), 5967. <https://doi.org/10.3390/ijerph19105967>
- Kinos, J., Robertson, L., Barbour, N., & Pukk, M. (2016). Child-Initiated Pedagogies: Moving Toward Democratically Appropriate Practices in Finland, England, Estonia, and the United States. *Childhood Education*, 92(5), 345–357. <https://doi.org/10.1080/00094056.2016.1226107>
- Manni, A., Annerbäck, J., Löfgren, H., Mårtensson, F., & Fröberg, A. (2025). Places, spaces and encounters with nature – socio-material discourses in Swedish preschools. *International Journal of Early Years Education*, 33(3), 545–563. <https://doi.org/10.1080/09669760.2024.2307361>
- Microsoft Corporation. (2024). *Microsoft Word* [Arvutitarkvara]. Microsoft. <https://www.microsoft.com/microsoft-365/word>
- Mårtensson, F., Wiström, B., Hedblom, M., Litsmark, A., Gabriel, A., Hengren, L., Ågren, J., & Ode Sang, Å. (2025). Creating nature-based play settings for children through looking, listening, learning and modifying in a Swedish landscape laboratory. *Socio-Ecological Practice Research*, 7, 93–117. <https://doi.org/10.1007/s42532-024-00208-7>
- Niilo, A., & Kikas, E. (2008). Mäng. E. Kikas (toim), *Õppimine ja õpetamine koolieelses eas* (lk 120–137). Tartu Ülikooli Kirjastus.
- Nicholson, S. (1971). *How not to cheat children: The theory of loose parts*.
- Nilsson, M., Ferholt, B., & Lecusay, R. (2018). The playing-exploring child: Reconceptualizing the relationship between play and learning in early childhood education. *Contemporary Issues in Early Childhood*, 19(3), 231–245. <https://doi.org/10.1177/1463949117710800>
- Ollonen, B., & Kangas, M. (2024). Teacher motivational scaffolding and preschoolers' motivational triggers in the context of playful learning of multiliteracy and digital skills. *Early Childhood Education Journal*, 53(4), 1079–1093. <https://doi.org/10.1007/s10643-024-01664-2>
- Piaget, J. (1951). *Play, dreams and imitation in childhood*. Routledge & Kegan Paul.

- Prins, J., van der Wilt, F., van der Veen, C., & Hovinga, D. (2022). *Nature play in early childhood education: A systematic review and meta ethnography of qualitative research*. *Frontiers in Psychology*, 13, 995164. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2022.995164>
- Prins, J., van der Wilt, F., van Santen, S., van der Veen, C., & Hovinga, D. (2023). The importance of play in natural environments for children's language development: An explorative study in early childhood education. *International Journal of Early Years Education*, 31(2), 450–466. <https://doi.org/10.1080/09669760.2022.2144147>
- Priyanti, N., & Warmansyah, J. (2021). The effect of loose parts media on early childhood naturalist intelligence. *Jurnal Pendidikan Usia Dini*, 15(2), 239–252. <https://doi.org/10.21009/JPUD.152.03>
- Sandseter, E. B. H., Storli, R., & Sando, O. J. (2022). The dynamic relationship between outdoor environments and children's play. *Education 3-13*, 50(1), 97–110. <https://doi.org/10.1080/03004279.2020.1833063>
- Severino, G. R., Cabatic, E. T., & Molina, M. M. (2024). The role of play in children's development. *Asian Journal of Education and Human Development*. https://www.researchgate.net/publication/389047290_The_Role_of_Play_in_Children's_Development
- Smedsrud, T. M. (2025). Supporting play: How early childhood teachers facilitate play through nature's affordances. *Journal of Outdoor and Environmental Education*. <https://doi.org/10.1007/s42322-025-00216-5>
- Smedsrud, T. M., Kleppe, R., Lenes, R., & Moser, T. (2024). Early Childhood Teachers' Support of Children's Play in Nature-Based Outdoor Spaces—A Systematic Review. *Education Sciences*, 14(1), 13. <https://doi.org/10.3390/educsci14010013>
- Sproule, L., Walsh, G., & McGuinness, C. (2019). More than 'just play': Picking out three dimensions of a balanced early years pedagogy. *International Journal of Early Years Education*, 27(4), 409–422. <https://doi.org/10.1080/09669760.2019.1628011>
- Storli, R., Sandseter, E. B. H., & Sando, O. J. (2020). Children's involvement in free play and the use of play materials in the outdoor early childhood education and care environment. *Children, Youth and Environments*, 30(1), 66–82.
- Tartu Ülikooli eetikakeskus.(2023). *Hea teadustava*. 2. Tr. Tartu Ülikooli eetikakeskus

- Tuuling, L., Õun, T., & Ugaste, A. (2019). Teachers' opinions on utilizing outdoor learning in the preschools of Estonia. *Journal of Adventure Education and Outdoor Learning*, 19(4), 358–370. <https://doi.org/10.1080/14729679.2018.1553722>
- Trina, N. A. (2022). *The play value of plants: Altering parts of plants as loose parts play materials in early childhood learning landscapes* (Master's thesis). Texas Tech University.
- Vygotsky, L. S. (1978). *Mind in society: The development of higher psychological processes*. Harvard University Press.
- Õunapuu, L. (2014). *Kvalitatiivne ja kvantitatiivne uurimisviis sotsiaalteadustes*. Tartu Ülikooli Kirjastus.

Lisad

Lisa 1. Valimi andmed

Tabel 1. Vastajate vanuseline jaotus (N=52)

Vanuserühm	n	%
Kuni 24 aastat	1	1,9
25-34 aastat	8	15,4
35-44 aastat	20	38,5
45-54 aastat	11	21,2
55 aastat ja vanemad	12	23,1

Tabel 2. Vastajate töökogemuse jaotus (N=52)

Töökogemus	n	%
Kuni 2 aastat	5	9,6
3-5 aastat	10	19,2
6-10 aastat	15	28,8
11-20 aastat	5	9,6
Üle 20 aasta	17	32,7

Tabel 3. Vastajate töövanuserühmad (N=52)

Vanuserühm	n	%
1,5-3 aastat	9	17,3
3-5 aastat	8	15,4
5-7 aastat	13	25,0
Liitrühm	17	32,7
Muu (tõhustatud tugi jm)	5	9,6

Tabel 4. Vastajate piirkondlik jaotus (N=52)

Piirkond	n	%
Põhja- Eesti	12	23,1
Lõuna-Eesti	13	25,0
Lääne- Eesti	9	17,3
Ida- Eesti	9	17,3
Kesk- Eesti	9	17,3

Lisa 2. Küsimustik

Küsimustik

Lugupeetud lasteaiaõpetajad!

Oleme Tartu Ülikooli Haridusteaduste instituudi koolieelse lasteasutuse õpetaja õppekava 3.kursuse üliõpilased Kristiina Hingla ja Piret Vijar. Palume Teie abi bakalaureusetöö raames, mille eesmärk on uurida lasteaiaõpetajate kogemusi looduslike vahendite kasutamisel mänguoskuste arendamiseks koolieelses eas.

Küsimustik on anonüümne ning vastuseid kasutatakse ainult bakalaureuse töös.

Tulemused esitatakse üldistatud kujul ning kustutatakse peale bakalaureuse töö kaitsmist.

Küsimustiku täitmine võtab aega ligikaudu 10-15 minutit. Vastamine on vabatahtlik ning Teil on õigus igal ajal küsimustiku täitmine katkestada.

Küsimuste korral kirjutage:

kristiina.hingla@gmail.com

piretvijar@gmail.com

Täname Teid panuse ja koostöö eest!

Kristiina ja Piret

TAUSTAANDMED

1. Teie vanus?*

kuni 24 aastat

25 – 34 aastat

35 – 44 aastat

45 – 54 aastat

55 aastat ja vanem

2. Kui pikk on Teie töökogemus lasteaiaõpetajana? *

kuni 2 aastat

3 – 5 aastat

6 – 10 aastat

11 – 20 aastat

üle 20 aasta

3. Millise vanuserühmaga Te hetkel töötate?*

1,5 – 3 aastat

3 – 5 aastat

5 – 7 aastat

Liitühm

Muu:

4. Millises Eesti piirkonnas Teie lasteaed asub?*

Põhja- Eesti

Lõuna- Eesti

Lääne- Eesti

Ida- Eesti

Kesk- Eesti

LOODUSLIKE VAHENDITE KASUTAMINE

5. Kas olete kasutanud looduslikke vahendeid laste mänguoskuste arendamiseks?*

Jah

Ei

Muu:

6. Soovi korral kommenteeri eelmist vastust

7. Milliseid looduslikke vahendeid olete laste mängutegevustes kasutanud? (Võimalik on valida mitu vastusevarianti)*

Kivid

Oksad/ puupulgad

Lehed

Käbid ja viljad

Liiv, muld

Vesi, lumi, jää

Puidutükid, puukoor

Õied

Loomsed materjalid (loomade sarved, luud, nahad vmt)

Taimede juured (nt porgand, peet jne.

Muu:

8. Soovi korral kommenteeri eelmist vastust.

9. Kui sageli kasutate looduslikke vahendeid mänguoskuste arendamiseks? *

Igapäevaselt

Mitu korda nädalas

Kord nädalas

Harvem kui kord nädalas

Väga harva (kord kuus või harvem)

Mitte kunagi

Muu:

10. Millest Teie hinnangul sõltub looduslike vahendite kasutamise sagedus? (Palun kirjeldada lühidalt)*

11. Millistes tegevustes olete looduslikke vahendeid kasutanud? (Võimalik on valida mitu vastusevarianti)*

Vaba mäng õues

Õpetaja juhendatud mäng

Konstruksioonimängud (ehitamine, kujundite loomine looduslikest vahenditest)

Rolli- ja sümbolmäng

Matemaatika tegevused

Loodusõppetegevused

Kunstitegevused

Sensoorne mäng (nt looduslike materjalide katsumine, sorteerimine, uurimine meelte abil)

Muu:

12. Palun täpsustage, milliste mängu osaoskuste arendamiseks olete kasutanud looduslikke vahendeid? (Võimalik on valida mitu vastusevarianti)*

Koostööoskuste arendamiseks

Motoorika arendamiseks

Eneseregulatsiooni ja rahunemise toetamiseks

Looduse mõistmise ja keskkonnateadlikkuse lõimimiseks mängutegevusse

Mängu algatamise ja ideede loomise toetamiseks

Rolli- ja sümbolmängu arendamiseks

Mängureeglite kujunemise ja järgimise toetamiseks

Probleemilahendusoskuse arendamiseks mängu käigus

Muu:

13. Soovi korral palun täpsustage või kommenteerige oma eelmist vastust.

LOODUSLIKE VAHENDITE MÕJU LASTE MÄNGUOSKUSTELE

14. Milliseid muutusi olete täheldanud laste mänguoskustes pärast looduslike vahendite kasutuselevõttu? (Võimalik on valida mitu vastusevarianti)*

Paranenud koostööoskus

Pikenenud mänguaeg

Rohkem ideid ja loovust mängus

Suurem keskendumisvõime

Parem probleemide lahendamise oskus

Julgem katsetamine ja uute mängude loomine

Mängu tülisid on vähem

Kujutlusvõime ja loovuse arenemine

Ei ole märganud muutusi

Muu:

15. Palun hinnake skaalal (1-5), kuivõrd looduslikud vahendid on toetanud mänguoskuste arengut.*

ei toeta üldse 1 2 3 4 5 toetab väga palju

16. Soovi korral kommenteerige või täpsustage oma hinnangut.

17. Palun kirjeldage lühidalt ühte konkreetset tegevust või mängu, kus kasutasite looduslikke vahendeid.*

RASKUSED JA TAKISTUSED

18. Milliseid raskusi olete looduslike vahendite kasutamisel kogenud? (Võimalik on valida mitu vastusevarianti)*

Aastaaegade mõju looduslike vahendite kättesaadavusele

Ohutusega seotud mured

Laste vähene huvi looduslike materjalide vastu

Aja- ja ressursipuudus tegevuste ettevalmistamisel

Rühmaruum või õueala ei võimalda looduslike vahendite kasutamist

Kolleeegide ja /või juhtkonna vastuseis

Lapsevanemate mure/vastuseis

Probleeme ei ole esinenud

Muu:

19. Soovi korral palun täpsustage või kommenteerige eelmise küsimuse vastuseid.

LÕPETUSEKS

20. Lisage mõni mõte või tähelepanek looduslike vahendite kasutamise kohta laste mänguoskuste arendamisel.

Lihtlitsents lõputöö reprodutseerimiseks ja üldsusele kättesaadavaks tegemiseks

Meie, Kristiina Hingla ja Piret Vijar,

1. Anname Tartu Ülikoolile tasuta loa (lihtlitsentsi) meie loodud teose “Lasteaiaõpetajate kogemused looduslike vahendite kasutamise kohta mänguoskuste arendamiseks koolieelses eas”, mille juhendaja on loodusteaduste nooremlektor Kaire Jõgi, reprodutseerimiseks eesmärgiga seda säilitada, sealhulgas lisada digitaalarhiivi DSpace kuni autoriõiguse kehtivuse lõppemiseni.

2. Anname Tartu Ülikoolile loa teha punktis 1 nimetatud teos üldsusele kättesaadavaks Tartu Ülikooli veebikeskkonna, sealhulgas digitaalarhiivi DSpace kaudu Creative Commons'i litsentsiga CC BY NC ND 3.0, mis lubab autoritele viidates teost reprodutseerida, levitada ja üldsusele suunata ning keelab luua tuletatud teost ja kasutada teost ärieesmärgil, kuni autoriõiguse kehtivuse lõppemiseni.

3. Oleme teadlikud, et punktides 1 ja 2 nimetatud õigused jäävad alles ka autoritele.

4. Kinnitame, et lihtlitsentsi andmisega ei riku me teiste isikute intellektuaalomandi ega isikuandmete kaitse õigusaktidest tulenevaid õigusi.

Kristiina Hingla

/digitaalselt allkirjastatud/

11.05.2026

Piret Vijar

/digitaalselt allkirjastatud/

11.05.2026